

Rudolf Steiner

VII. Nový věk Michaelův

Dornach, dne 28.července 1924

Milí přátelé,

sledovali jsme události ve světě fyzickém a ve světě nadfyzickém, které jsou základem toho, co se chce právě světu projevit jakožto Anthroposofie. Víme, milí přátelé, že průběhem lidstva musíme zaznamenati právě v posledních desetiletích dva důležité mezníky. Jeden mezník je ten, na který jsem častěji upozornil: uplynutí takzvaného Temného Věku koncem devatenáctého a počátkem dvacátého století. Započal Jasný Věk naproti Temnému Věku. Víme již, že tento Temný Věk vústil do toho lidského založení, které uzavírá duchovní oči člověka před nadsmyslným světem. Víme, že v dávných dobách vývoje lidstva bylo všeobecným stavem člověka, třebaže snivě, třebaže více-méně instinktivně, ale přece jen nahlížeti do duchovního světa. Pochybovat o skutečnosti duchovního světa, to bylo za dávných dob vývoje lidstva docela nemožné. Ale kdyby tento stav byl trval déle, kdyby lidstvo bylo žilo dále v tomto instinktivním nahlížení do duchovního světa, tedy by ve vývoji lidstva nevzniklo to, co možno nazvati inteligencí jednotlivého člověka, ovládním rozumu individuálním osobním člověkem. A s tím je také spojeno, co vede člověka ke svobodě jeho vůle. Jedno není bez druhého myslitelné.

V onom tlumeném instinktivním stavu spoluprožívání duchovního světa, jaký zde jednou byl, nemůže člověk dospěti ke svobodě. Nemůže dospěti k tomu samostatnému myšlení, které možno nazvati používáním inteligence lidským individuem.

To obojí muselo jednou přijíti: Volné osobní používání inteligence, svoboda lidské vůle.

Proto muselo se pro lidské vědomí zatemniti původní instinktivní nahlížení do duchovního světa. To všecko nastalo, třebaže ne docela jasně pro každého jednotlivce, ale pro celé lidstvo všeobecně, takže s uplynutím devatenáctého století tento Temný Věk, který zatemňuje duchovní svět, ale za to zahazuje používání inteligence a svobodné vůle, takže tento věk nyní uplynul. Vstupujeme do věku, kdy má k člověku zase proniknouti duchovní svět, a to těmi cestami, jakými je to možné. Můžeme ovšem říci, že tento věk nezačal příliš jasně. je to tak, jako kdyby právě první desetiletí dvacátého století byla přinesla lidstvu všecko zlé, co toto lidstvo bylo kdy průběhem dějin prožilo. Ale to nebrání zase tomu, že všeobecně nastala ve vývoji lidstva možnost, vnikati do světla duchovního světa. Jenže je to tak, že lidé prostě, řekl bych z lenosti podrželi dále zvyklosti Temného Věku, že tyto zvyklosti

zasahují do dvacátého století, takže, poněvadž by pravda mohla jasněji zářiti, vyjímají se tím hůře, nežli se vyjímají v Temném Věku, za Kali – yugy.

Víme již také, že toto obrácení celého lidstva k Jasnému Věku se připravilo tím, že koncem sedmdesátých let devatenáctého století započal věk Michaelův. Postavme si jednu před duši, co to znamená, že započal věk Michaelův v poslední třetině devatenáctého století.

Musíme si zde ujasnit, že tak, jako nás ve fyzicko-smyslovém světě obklopují tři říše vnější přírody: říše nerostná, říše rostlinná a říše zvířecí, že právě tak nás obklopují v duchovním světě vyšší říše, které jsme si zde v nejrůznějších souvislostech označovali jako říše hierarchií. Jako při vycházení od člověka sestupujeme do říše přírody a přicházíme k říši zvířecí, právě tak vystoupíme do nadmyslna k říši Andělů. Andělé mají za úkol, vésti, chrániti jednotlivé lidi, jak přecházejí tito lidé od jednoho zemského života k druhému zemskému životu, takto tedy úkoly, které duchovnímu světu vyrůstají vzhledem k jednotlivému člověku, jsou věcí bytostí z říše Andělů.

Když pak přijdeme vzhůru do říše Archandělů, tedy mají tito Archandělé nejrůznější úkoly. Ale jeden z nich jest: řídit a vésti – vzhledem k lidem – základní ráz střídajících se věků.

Tak asi tři století až do konce sedmdesátých let předešlého století panovalo to, co možno nazvati vládou Gabrielovou. Tato vláda Gabrielova projevovala se tomu, kdo pozoruje ne na povrchu – jak jsou dnes lidé zvyklí – ale ve hlubinách vývoj lidstva, projevovala se v tom, že nesmírně významné podněty pro dění lidstva byly přeloženy do těch sil, které možno nazvati silami dědičnosti. Síly fyzické dědičnosti, které působí generacemi, nebyly nikdy tak významné jako v posledních třech stoletích před poslední třetinou devatenáctého století. To se projevilo tím, milí přátelé, že problém dědičnosti stal se přímo nutkavým problémem v devatenáctém století, že lidstvo cítilo, jak duševní, duchovní vlastnosti v člověku jsou závislé na dědičnosti. Lidstvo ještě, řekl bych, pociťovalo, co v šestnáctém, sedmnáctém, osmnáctém století a ještě během velké části devatenáctého století vládlo jako přírodní zákon ve vývoji lidstva. V této době přenášel člověk do duchovního vývoje také ty vlastnosti, které zdědil od svých rodičů a prarodičů. V této době byly zvláště důležité všechny ty vlastnosti, které souvisejí s fyzickým rozplozováním. Vnější příznakem toho je zájem, který se koncem devatenáctého století přinášel vstříc otázkám rozplozování, vůbec všem otázkám pohlavním; nejdůležitější duchovní podněty přicházely ve jmenovaných stoletích k lidstvu tak, že se snažily uskutečniti se fyzickou dědičností.

V úplném protikladu k tomu bude státi věk, ve kterém Archanděl Michael řídí a vede lidstvo, který začal koncem let sedmdesátých předešlého století, věk, ve kterém my stojíme a který svoje podněty sečleňuje s tím, co nyní také poznáváme jakožto Jasný Věk, počínajíc ve dvacátém století. Tyto dva proudy podnětů působí v sobě. Dnes chceme pohlédnouti nejprve na to, co je zvláštností věku Michaelova vůbec.

Říkám: „věku Michaelova vůbec“, neboť hledíte, s tímto řízením a vedením, o kterém jsem právě mluvil, je to tak, že asi po tři století jedna z bytostí z říše Archandělů má duchovní vedení vývoje lidstva v té oblasti, kde se civilizace odehrává význačným způsobem. Jak řečeno, měl Gabriel vedení ve století šestnáctém, sedmnáctém, osmnáctém a devatenáctém. Je dnes vystřídán Michaellem. Jest sedm takovýchto archandělů, kteří lidstvo vedou, takže jednotlivé vlády Archandělů se cyklicky opakují. Když dnes žijeme ve věku Michaelově, máme dosti příčiny vzpomenouti posledního věku Michaelova, který zde kdysi ve vedení lidstva byl.

Tento věk Michaelův, který předcházela ještě založení křesťanství, mystériu na Golgotě, končí ve starověku asi činy Alexandrovými, založením filosofie Aristotelovy. Když sledujeme všechno to, co se dalo v Řecku, v okruhu Řecka v předkřesťanské době po tři století, až do doby Alexandra Velikého, tedy máme věk Michaelský. Takovýto Michaelův věk se vyznačuje nejrůznějšími poměry, ale zvláště tím, že v takovémto Michaelově věku ty nejduchovnější zájmy lidstva stávají se směrodatnými, podle zvláštního založení, jaké takový věk má. Hlavně to bude tak, že v takovém věku jde světem kosmopolitický, mezinárodní ráz. Národnostní rozeznávání přestává. Právě ve věku Gabrielově založily se v civilizaci Evropy a jejího amerického přívěsku podněty národnostní. V našem věku Michaelově budou podněty národnostní během tří století úplně přemoženy. V každém věku Michaelově je to tak, že jde lidstvem všem společný ráz, všeobecný lidský ráz naproti speciálním zájmům jednotlivých národů nebo lidských skupin.

V oné době, kdy byla vláda Michaelova na zemi, před mystériem Golgoty, projevilo se to v tom, že z poměrů, které se vytvořily v Řecku, vznikla mohutná tendence, která vedla k výpravám Alexandrovým, ve kterých byla řecká kultura a civilizace geniálním způsobem rozšířena do Asie, do Afriky, a sice národy, kteří se až dosud přiznávaly k něčemu docela jinému. Celý ten ohromný čin došel závěru v tom, co bylo založeno v Alexandrii. Kosmopolitický ráz, který má snahu aby duchovní síly, které se byly shromáždily na Řecku, byly dány celému tehdá civilizovanému světu.

Něco takového děje se z podnětu Michaelova. A ti lidé, kteří byli účastni na těchto zemských činech, které se daly ve službě Michaelově, ti nebyli na zemi v době mystéria na Golgotě. Všechny bytosti, které patřily do oblasti Michaelovy, ať to byly duše lidské, které po uplynutí věku Michaelova byly smrtí povolány do duchovního světa, ať to byly tedy odtělesněné duše, nebo duše, které se na zemi nikdy nevtělily, ty všechny byly spojeny ve společném životě v nadsmyslném světě v době, kdy na Zemi se odehrávalo mystérium Golgoty.

Musíme si také pro náladu představit, co zde vlastně máme. Když zvolíme, milí přátelé, pohled ze Země, pak si řekneme: pozemské lidstvo došlo zde k určité době zemského vývoje. Vznesený sluneční duch Kristus přichází na Zem, vtěluje se v člověku Ježíši Nazaretském. Obyvatelé Země prožívají, jak Kristus, vznesený sluneční duch, k nim přichází. Nevědí mnoho, co by jim dalo podnět, aby tuto událost náležitě hodnotili.

Tím více ji dovedly hodnotit duše odtělesněné, které jsou kolem Michaela a které žijí v okruhu, v oblasti slunečního života ve světech nadzemských, ty dovedly tím více hodnotit, co se dalo pro ně z druhého stanoviska, ze stanoviska Slunce. A ty zde prožívaly, jak Kristus, který doposud byl působil v oblasti Slunce, takže bylo možno dospěti k němu jenom z mystérií, když se člověk pozvedl do oblasti Slunce, ty duše prožívaly, jak se Kristus rozloučil se Sluncem, aby se sjednotil se zemským lidstvem na Zemi.

Byla to mohutná, nesmírná událost právě pro ty oblasti, které patří ke společenství Michaelovu, z toho důvodu, že toto společenství Michaelovo má zvláštní souvislost se vším tím, co jsou kosmické osudy, vycházející od Slunce. Ony se musely rozloučiti s Kristem, který až dosud měl své místo na Slunci a který od té doby měl zaujmouti své místo na Zemi. To je druhé stanovisko.

Zároveň bylo s tím spojeno něco jiného. Můžeme to správně hodnotit jen tehdy, dbáme-li následujícího. Tak přemýšleti a tak žít v myšlenkách, které tryskají z nitra, to nemohli lidé v dávných dobách. Oni byli moudří za určitých okolností, nekonečně moudřejší než dnešní lidstvo, ale nebyli rozumní v tom smyslu, co se dnes nazývá rozumným člověkem, který dovede myšlenky ze sebe produkovati, který dovede logicky myslet, který dovede jednu myšlenku s druhou uváděti do souvislosti atd. To tehdy neexistovalo. Samostatně vytvářené myšlenky neexistovaly ve starých dobách. Myšlenky byly sesílány na zem současně se zjevením, které člověku přicházelo z onoho světa duchovního. Lidé nepřemýšleli nýbrž dostávali duchovní obsah zjevením, ale dostávali jej tak, že myšlenky byly při tom. Dnes se o věcech přemýšlí. Tehdy duševní dojmy přinášely spolu myšlenky. Myšlenky byly myšlenkami inspirovanými, nikoli samostatnými myšlenkami. A ten, kdo kosmickou inteligenci, která se takto odebírala k lidstvu s duchovním zjevením, pořádal, kdo zvláště měl jaksi vládu nad touto kosmickou inteligencí, to je právě ta duchovní bytost, kterou – při použití křesťanské terminologie – označujeme Archanděl Michael. Ten měl ve vesmíru správu kosmické inteligence.

Musíme si jen ujasnit, co to znamená, neboť takoví lidé, jako například Alexandr Veliký měli vesměs zřetelnější vědomí – třebaže z jiné ideové souvislosti – o tom, že jejich myšlenky jim přicházely cestou Michaela. Ovšem že příslušná duchovní bytost byla nazývána jinak. My zde používáme křesťanské terminologie, ale na terminologii ovšem nezáleží. Takový člověk jako Alexandr Veliký nepovažoval se za nic jiného než za misionáře Michaelova, za nástroj Michaelův. On nemohl vůbec jinak myslet nežli takto: Michael vlastně na Zemi jedná, a já jsem ten, skrze koho on jedná. – tak to bylo pojmáno. A to také dodávalo síly vůle k činům. A myslitel v tehdejší době také nemyslel jinak, nežli že Michael v něm působí a dává mu myšlenky.

Spojeno bylo s tímto sestoupením Krista na zem to, že nyní Michael se svými viděl nejen toto rozloučení se Krista se Sluncem, ale viděl především, jak jemu Michaelovi, vláda nad kosmickou inteligencí zvolna odpadá. Tehdy bylo ze Slunce docela zřetelně viděti, že nebudou již z duchovního světa přicházeti k lidem věci s inteligentním obsahem, ale člověk sám musí jednou dospěti ke své inteligenci. Byla

to pronikavá, významná událost, vidět jaksi prouditi dolů na Zem inteligenci. Intelligence nebyla pozvolna již – smím-li použití toho výrazu – nacházena v nebesích, byla puštěna dolů na Zem.

A to se dalo zvláště v prvních křesťanských stoletích. Vidíme, jak lidé, kteří něco takového dovedli, ještě aspoň častěji v prvních křesťanských stoletích nahlédli do toho, co s obsahem inteligence proudilo k nim z nadzemských zjevení.

To trvalo ještě asi do osmého, devátého století po Kristu. Potom přišlo velké rozhodnutí. Potom přišlo takové rozhodnutí, že Michael a jeho zástupy, ať byly nyní vtěleny nebo odtělesněny, musely si říci: Lidé na Zemi začínají býti inteligentní, začínají čerpati vlastní rozum ze sebe, ale kosmická inteligence nemůže již býti spravována Michaelem. Michael cítil, jak mu vláda nad kosmickou inteligencí mizela. A dole, když se pohlédlo na Zemi, bylo vidět, jak od osmého, devátého století začínal tento inteligentní věk a lidé začínali si tvořit vlastní myšlenky.

Vylíčil jsem Vám, milí přátelé, jak v jednotlivých zvláštních školách, jako například ve velké škole v Šartrech byly dále pěstovány tradice o tom, co se kdysi lidem zjevovalo ponořeno do kosmické inteligence. Vylíčil jsem Vám, co všechno v této škole bylo vykonáno a pokusil jsem se také vylíčit, jak přešla potom správa inteligence přímo na Zemi na jednotlivé členy dominikánského řádu. Všimněte si jenom děl, která vyšla z křesťanské scholastiky, z tohoto podivuhodného duchovního proudu, který je dnes jak svými přívrženci, tak svými protivníky úplně zneuznáván, protože není posuzován podle své hlavní věci. Povšimněte si, jak se zde bojuje, aby se poznalo, co pojmy vlastně znamenají, co inteligentní obsah pro lidstvo a pro věci světa vlastně znamená. Velký spor mezi nominalismem a realismem rozvíjí se zvláště v dominikánském řádě. Jedni vidí ve všeobecných pojmech jenom jména, druzí vidí ve všeobecných pojmech duchovní obsahy, které se ve věcech projevují.

Celá scholastika je zápolení lidí o jasno ohledně připlývající inteligence. Není divu, že hlavní zájem těch, kdo byli kolem Michaela, obracel se právě k tomu, co se zde na Zemi rozvíjelo jako scholastika. V tom, co Tomáš Akvinský a jeho žáci, co ostatní scholastikové uplatňují, vidíme zemský projev toho, co bylo tehdy proudem Michaelovým, správou inteligence, jasné, duchovní inteligence.

Ted' byla tato inteligence na Zemi a lidé museli si její smysl ujasnit. Viděno z duchovního světa, mohlo se dole na Zemi spatřovat, jak to, co patří do oblasti Michaelovy, rozvíjí se dole mimo vládu Michaela, právě při počínající vládě Gabrielově.

Moudrost zasvěcení, moudrost rosikruciánská, jak se potom rozšiřovala, záležela právě v tom, že lidé měli určité jasno o těchto poměrech.

Právě v této době je významné pohlédnout na způsob, jak to, co je zemské, souvisí s nadmyslným, neboť zemské vyjímá se tak, jako kdyby to bylo jaksi odtrženo od nadmyslného, ale souvisí to spolu a můžeme dobře vidět z toho, co jsem líčil v posledních hodinách, jak to spolu souvisí.

To, co jsou nyní nadmyslné skutečnosti, mohu shrnout jen v obrazech, v imaginacích, to se nedá vylíčit abstraktními pojmy. Zde musíme líčit, proto musím líčit, co se zde nyní odehrávalo na počátku tohoto věku, ve kterém se do lidstva včlenila duše vědomá a tím inteligence.

Bylo to již několik století, co Michael byl viděl přicházet na Zem v devátém křesťanském století to, co byla dříve kosmická inteligence. A viděl to proudit dále na Zemi, proudit nyní jmenovitě ve scholastice. To bylo dole. Ale on shromažďoval ty, kdo patřili do jeho oblasti, v oblasti slunce, shromažďoval je, ať to byly lidské duše, které právě byly v životě mezi smrtí a novým zrozením, on shromažďoval také ty duše, které patří k jeho oblasti a nikdy nepřicházejí k vývoji v lidských tělech, ale které mají jistou souvislost s lidstvem. Můžete si myslet, že byly zde zvláště ty duše, které jsem Vám uvedl jako velké učitele šartreské. Jeden z nejvýznamnějších, kdo tehdy mezi zástupy Michaela v počínajícím patnáctém století v nadmyslných světech měli vykonávat své činy byl Alanus ab Insulis. Ale také všichni ostatní, které jsem Vám jmenoval jakožto příslušníky školy šartreské, byli spojeni s těmi, kdo přišli nyní zase do života mezi smrtí a novým narozením, kdo pocházeli z řádu dominikánského. Duše, které patřily k platónskému proudu, byly úzce spojeny s dušemi, které náležely aristotelské době. Tyto duše prodělaly všecko to, co jsou právě podněty Michaelovy. Mnohé z těchto duší žily tak, že mystérium Golgoty neprodělaly ze stanoviska zemského, nýbrž ze stanoviska slunečního. Byly právě tehdy na počátku patnáctého století ve významných postaveních v nadmyslném světě.

Tu vzniklo ve vedení Michaelova něco – musíme ovšem použít zemských výrazů – co by se mohlo nazvat nadmyslnou školou. To, co bylo kdysi Michaelovým mystériem, to, co ve starém Michaelově mystériu bylo hlásáno zasvěcencům, to, co se nyní muselo jevit jiným, protože inteligence nastoupila cestu z vesmíru na Zem, to Michael sám shrnul v nesmírně významných rysech pro ty, které nyní shromáždil v této Michaelově škole, v této nadmyslné Michaelově škole na počátku patnáctého století. Tu se v nadmyslných světech oživilo zase všechno to, co kdysi žilo ve slunečních mystériích jakožto moudrost Michaelova. Tu bylo pak grandiózním způsobem shrnuto, co bylo platonismem v aristotelském pokračování, co bylo Alexandrem Velikým přeneseno do Asie, přeneseno dolů do Egypta, bylo vykládáno, jak v tom ještě žila dávná duchovnost. Tu účastnily se této nadmyslné školy všechny duše, které byly spojeny s proudem, o kterém jsem nyní již po několik hodin mluvil, ty duše, které právě byly předurčeny, aby patřily k anthroposofickému hnutí, aby utvářely svou karmu pro anthroposofické hnutí, neboť všechno to, čemu se učilo z toho hlediska, že nyní musí se vytvářet michaelový živel dole v jednotlivé inteligenci lidské duše jinak ve vývoji lidstva.

Poukázáno bylo na to, jak na konci devatenáctého století, v poslední třetině devatenáctého století Michael sám zase nastoupí na Zemi svou vládu, jak začne nový Michaelský věk, až vykoná svou rozmanitou vládu šest ostatních archandělů v mezidobí, od doby Alexandrovy, ale michaelský věk, který se musí vytvářet jinak nežli ostatní. Neboť tyto ostatní michaelské věky byly takové, že kosmická inteligence se v nich vždycky vyžívala v tom, co je všeobecně lidského. Ale – to pravil Michael v nadsmyslném světě svým žákům – teď bude se jednat v michaelském věku o něco docela jiného. To, co Michael po eony spravoval pro lidi, inspiroval do zemského života, to mu odpadlo. On to najde opět, až ke konci sedmdesátých let devatenáctého století nastoupí svou zemskou vládu, najde to znova, až inteligence, nejprve zbavená duchovnosti, zaujme mezi lidmi místo, ale najde to znovu ve zvláštním stavu, najde to znovu tak, že to bude nejvyšší měrou vystaveno ahrimanským silám. – Neboť v téže době, kdy klesala inteligence z kosmu na Zem, rostla stále víc a více aspirace ahrimanských mocností, odtrhnout Michaelovi tuto kosmickou inteligenci, když se stávala zemskou, uplatnit ji na Zemi samotnou, od Michaela uvolněnou.

To byla velká krize od počátku patnáctého století až do dneška, krize, ve které ještě stojíme, krize, která se projevuje jako boj Ahrimana proti Michaelovi: Ahriman, jenž vynakládá všechno, aby zbavil Michaela vlády nad inteligencí, která se nyní stala zemskou, Michael, jenž usiluje všemi podněty, které má, aby nyní, když vláda nad inteligencí mu byla vypadla, zase ji uchopil na Zemi na počátku své zemské vlády od roku 1879. V tomto rozhodování stál vývoj lidstva v poslední třetině devatenáctého století. Byla zde sezemšťelá dřívější kosmická inteligence, byl zde Ahriman, jenž tuto inteligenci chtěl učinit úplně zemskou, aby pokračovala ve způsobu, jaký byl zahájen ve věku Gabrielově. Docela zemskou se měla státi tato inteligence, měla býti jen záležitostí lidského pokrevního společenství, záležitostí řady generací, záležitostí sil rozplozovacích, to všechno chtěl Ahriman.

Michael sestoupil dolů na Zem. To, co v mezidobí muselo jít i svou cestou, aby lidé přišli k inteligenci a ke svobodě, to mohl najít jen na Zemi, takže na Zemi to musí nyní uchopit, on nyní stává se na Zemi vládcem inteligence, která však nyní působí v lidstvu. Ahriman proti Michaelovi: Michael je nucen hájit proti Ahrimanovi to, co po eony ve prospěch lidstva spravoval. V tomto boji lidstvo stojí. Býti anthroposofem znamená mezi mnohým jiným, rozumět aspoň do jisté míry tomuto boji. A tento boj se všude ukazuje. Jeho vlastní podoba stojí za kulisami historického dění, ale všude se ukazuje ve skutečnostech, které jsou zjevné.

Milí přátelé, ty duše, které byly tehdy v nadsmyslné škole Michaelově, účastnily se nauk, které jsem vám právě zběžně načrtnul, a které záležely v opakování toho, čemu se učilo od dávných dob v mystériích slunečních, v prorockém výhledu, co se má dít, až začne nový věk Michaelův, - nauk, které záležely ve strhujícím nabádání, aby ti, kdo jsou kolem Michaela, se vrhli do Michaelova proudu, aby uchopili podněty, aby inteligence byla zase spojena s bytostí Michaelovou.

Zatímco tyto podivuhodné, grandiózní nauky v oné nadsmyslné škole, řízené Michaellem samým, přistupovaly ke zmíněným duším, účastnily se tyto duše mohutné události, která ve vývoji našeho vesmíru se opakuje jenom po dlouhých obdobích. Jak jsem již jednou naznačil, je tomu tak, že od Země ukazujeme vzhůru do nadsmyslného světa, když mluvíme o tom, co je Božské. Ale když jsme v životě mezi smrtí a novým narozením, tu ukazujeme dolů na Zem. Ale ne na fyzickou Zem. Zde se ukazuje něco mohutného, grandiózního, božsko-duchovního. A právě na tomto počátku patnáctého století, když začínala ona škola, o které jsem mluvil, kde četné duše v oblasti Michaelově se účastnily této školy, tu bylo možno zároveň viděti něco, co, jak řečeno, se opakuje v kosmickém dění jen po dlouhých, dlouhých staletích. Bylo vidět jaksi při pohlížení dolů na Zem, jak Serafové, Cherubové a Trůnové, - tedy příslušníci nejvyšší hierarchie – vykonávají mohutný čin. Bylo to v první třetině patnáctého století, bylo to v době, kdy za kulisami novodobého vývoje byla založena škola rosikruciánská. Když ze života, který máme mezi smrtí a novým narozením, pohlížíme jindy dolů na Zemskou oblast, vidíme, jak stejnoměrně postupují činy Serafů, Cherubů a Trůnů, vidíme, jak Serafové, Cherubové a Trůnové snášejí dolů do fyzické podstaty duchovno z oblastí Mocností, Síly a Panovníků, jak svojí mocí vštěpují duchovno do fyzické podstaty. Od tohoto, co tak obyčejně spatřujeme v postupu dění, ukazuje se po velkých obdobích vždycky něco grandiózně odlišného. Bylo to posledně v atlantické době, že se ještě něco takového ukázalo ze stanoviska nadsmyslů. To, co se zde v lidstvu děje, ukazuje se tak, že z duchovního světa vidíme Zem v jejích oblastech prošlehávat blesky, že slyšíme mocně dunící hřmění. Byla to jaksi jedna z oněch světových bouří, probíhající pro lidi na Zemi docela jako ve spánku, ukazující se mocně duchům, kteří byli kolem Michaela*. Zatím, co se odehrávalo v lidských duších historicky na počátku patnáctého století, stojí právě něco mohutného. Toto mohutné ukazovalo se právě, když žáci Michaelovi přijímali své nauky v nadsmyslů. V posledně, v atlantické době, když kosmická inteligence zůstávala ještě kosmickou, ale byla uchopila lidská srdce, tehdy se událo také něco takového, co pro nynější oblast, zemskou oblast se zase vybil v duchovním blýskání a hřmění.

Tak tomu skutečně bylo. Ve věku, který prožíval jen zemské otřesy, ve kterém se rozšířili rosikruciáni, ve kterém dály se všelijaké pozoruhodné věci, které byste mohli dobře sledovati v dějinách, v tomto věku jevila se Země pro duchy obklopena zuřením mocných blesků a hromů. Bylo to tím, že Serafové, Cherubové a Trůnové, převáděli kosmickou inteligenci do toho článku lidské organizace, která je organizací nervů a smyslů, organizací hlavy. Stala se zase událost, která se ovšem dnes ještě tak zřetelně nejeví, která se ukáže teprve během staletí a tisíciletí, ale která záleží v tom, milí přátelé, že člověk je úplně přetvořen.

Člověk byl dříve člověkem srdce.
Potom stal se člověkem hlavy.

Tj., spatřováno z nadsmyslů, něčím nesmírně významným. Je zde spatřováno všecko to, co z moci a síly leží v oblasti první hierarchie, v oblasti Serafů, Cherubů a Trůnů, kteří svojí moc a sílu vyjadřují a zjevují tím, že nejen spravují duchovno v duchovnu jako Mocnosti, Síly a Panovníci, ale že vnášejí duchovno do fyzické

* Viz bouři na „moři“ v „Chymické svatbě“.

Podstaty, že činí duchovno tvořitelem toho, co je fyzické. Tito Serafové, Cherubové a Trůnové, ti měli konat činy, které, jak řečeno, opakují se jen po eonech. A možno říci: Čemu Michael učil svoje zástupy v tehdejší době, to bylo hlásáno za blesků a hřmění zde, dole ve světech podzemních. Tomu by se mělo rozumět, neboť tyto blesky a hromy, milí přátelé, měly se stát nadšením v srdcích, v myslích anthroposofů. A ten, kdo je skutečně puzen k anthroposofii, dnes ještě nevědomě puzen – lidé o tom ještě nic nevědí, ale poznají to – ten má dnes ve své duši účinky toho, že tehdy v okruhu Michaelově přijal onu nebeskou anthroposofii, která předcházela anthroposofii zemské. Nauky, které dával Michael, byly takové, že tehdy připravovaly to, co se má stát anthroposofií na Zemi.

A tak máme dvojí nadsmyslnou přípravu k tomu, co se má na Zemi stát anthroposofií: onu přípravu ve velké nadsmyslné škole v počínajícím patnáctém století, a potom to, co jsem Vám líčil, co se vytvářelo v obrazech jako imaginační kultus na konci osmnáctého století a na počátku devatenáctého století, kde v mohutných imaginačních obrazech bylo vytvářeno to, čemu se žáci Michaelovi učili tehdy dříve v nadsmyslové škole. Tak byly připraveny duše, které potom sestoupily do fyzického světa a které ze všech těchto příprav měli získat popud, aby šly k tomu, co potom má působit na Zemi jako anthroposofie.

Pomyslete jenom na všechny, kdo se účastnili této nadsmyslné školy! Účastnili se jí ovšem velcí učitelé ze Šártrů, ti, jak víte z mých výkladů v poslední době, ještě znovu nesestoupili dolů. Ti poslali napřed ty duše, které potom působily především v dominikánském řádu – po té, co byli s nimi nejprve odbývali jakousi konferenci na rozhraní dvanáctého a třináctého století. Pak se ovšem všechny tyto duše sešly: ty, které v Šartrech ohnivými ústy byly hlásaly prastaré nauky, a ty, které zápolily v nejchladnější práci, ale s oddaným srdcem o dobytí smyslu inteligence ve scholastice. Ty všechny patřily k zástupům Michaelovým, které učili v naznačené škole.

Máme tuto školu Michaelovu. Máme tento imaginační kultus, jehož účinky jsem Vám naznačil na počátku devatenáctého století. Máme to významné, že koncem sedmdesátých let počíná znova vláda Michaelova, že Michael se chystá, aby zase na Zemi přijal inteligenci, která mu mezitím odpadla. Tato inteligence musí se státí michaelskou. A musíme rozumět smyslu nového věku Michaelova. Ti, kdo dnes přicházejí s úsilím o takovouto duchovnost, která v sobě obsahuje inteligenci, jak je tomu již ve hnutí anthroposofickém, ti jsou dnes jaksi dušemi, které jsou zde v dnešním věku právě podle své karmy, které mají na Zemi dbát toho, co se na Zemi děje v počínajícím věku Michaelově. Ale tito souvisí se všemi těmi, kteří ještě nepřišli znovu dolů, souvisí především s těmi, kdo z platonského proudu za vedení Bernarda Sylvestria, Alana ab Insulis a jiných zůstali ještě nahoře v nadsmyslném životě. Ale ti, kdo mohou dnes přijmout anthroposofii s pravou vnitřní oddaností srdce, kdo se mohou spojit s anthroposofií, ti mají v sobě podnět – z toho, co prožili v nadsmyslnu na počátku patnáctého století – ti mají podnět, aby společně se všemi ostatními, kteří od té doby znovu nesestoupili dolů, objevili se na Zemi znovu na konci dvacátého století. Až do té doby bude připravováno anthroposofickou duchovností to, co potom má být uskutečněno společným úsilím jakožto úplné

zjevení toho, co bylo nadsmyslově připraveno jmenovanými proudy.

Milí přátelé, anthroposof měl by to přijmout do svého vědomí, měl by si ujasnit, jak je povolán, aby již teď připravoval to, co stále víc a víc se má šířit jakožto duchovnost, až přijde vyvrcholení, kdy praví anthroposofové budou zase při tom, ale spojení s těmi druhými, na konci dvacátého století. Pravý anthroposof má mít vědomí, že se dnes jedná o to, s účastí přihlížet a spolupracovat v boji mezi Ahrimanem a Michaellem. Jenom tím, že taková duchovnost, jaká se chce rozlévat anthroposofickým hnutím, se spojí s ostatními duchovními proudy, najde Michael ty podněty, které jej zase sjednotí se sezemšťelou inteligencí, která vlastně patří jemu. Bude nyní ještě mým úkolem ukázat Vám, jak rafinovanými prostředky chce to Ahriman překazit, v jakém ostrém boji stojí toto dvacáté století.

Vážnost doby, odvalu, které je zapotřebí, abychom se správně včlenili do duchovních proudů, to můžeme si uvědomit na základě všech těchto věcí. Ale zároveň, když tyto věci do sebe přijímáme, když si říkáme: ty duše lidská, ty můžeš být povolána k tomu – jestliže rozumíš – spolupůsobit na zabezpečení vlády Michaellovi...může zároveň vzniknout to, co bych mohl nazvat oddaným vnitřním jástem lidské duše, že smí být tak silná. Ale náladu k této odvážné síle, k této silné odvaze, musíme najít, neboť stojí nad námi napsáno nadsmyslými literami

Uvědomte si, že přijdete znovu
před koncem dvacátého století
a na konci tohoto století,
který však jste připravili,
uvědomte si, jak se potom může
vytvářet to, co jste připravili.

Vědět, že jsme v tomto boji, že jsme v tomto rozhodování mezi Michaellem a Ahrimanem, to je něco, co patří k tomu, milí přátelé, co možno nazvat anthroposofickým entuziasmem, anthroposofickým nadšením.